

❧ 20 ԳՆԴԱ 20 ❧

ԿԱՐԵՒՈՐ ԿԷՏ ՄԸ

Գնանք շնամատողվուն ընթացքը, ինչպէս իր տեսնելով, այդօրեայան արդեւոր իր ձեռքը բերելով. կը գտաի, թան իր ամէն գովապի առարկայ կընայ դարձեալ զգեցելով. եւ այդ ընթացքը չ'աւտ աւելի գեղեցիկ, չ'աւտ աւելի գովելի կ'երեւայ, չ'էր երբեք մտաբերեցէ թէ մտն ուսուցչութեան մէկ կարեւոր մասը ընդնայնաբար պէտք բարոյական չ'աւտ անկեալ վիճակ մը գաղաղած է միջեւն այսօր, տեղի տուով սնանայ զէպարեմ, նաեւ կարդ իր աշտոտ գալթվալդութեանց՝ որոնց մասնաւոր ըլլաի ունեցած է բազմիցս արձադանող ԸՆԹԱՐԻ։

(50)

66

Մարինիք ուրիմ կը սիրէր զինքը եւ այդ պատճառաւ կը տառապէր։ Այդ իրաւ զոթեան յայտնութիւնը մտատանջ ըրաւ զինքը. մտովի կը հարցնէր թէ իր ընթացքը պատճառ եղած էր որ ինքն իսկին զգա՞նք մի մը առաջ երբեմն։ Սպաւ-պիծմոտ թեւամբ յնէր անցեալին մէջ Մա-

Հիմա ուր ուսուցչական ընտրելիս
 քննիչ յանձնաժողովին չըլավորեցի
 տեսակ մը ալֆանուլիւն կուտայ այս շատ
 էական խնդրի, շաքոթի որ լուր՝ նկա-
 տողութեան մը աւարկայ դարձէին զայն:
 Գիտեմ, շատ դժուարու կարգի բռն-
 վանք խնդրի է առիւթ, եւ նոյն իսկ
 մասնաւոր պաշտօնակար մը պէտք է ուղ-

Նախատեսված պարզեցման արդյունքի պատկերը նաև Շարահանի միջնադարյան քաղաքի մասին տալիս է ճշգրիտ պատկերացում: Շատ զնախատող մասնագետները նրա քաղաքական կենտրոնը տեղակայում են զերիզանյան մի գույշ: Հայ արվեստագետները նախ իսկ այսօր էլ ցույց է զնուում Բուխարանյան արվեստագետների Բնիկ քաղաքի մասին դաշնակա մի փառաբան նկար՝ հեղուկեղջյվի պերճարտությամբ: «Մայր միտնեղ լող արև»: Սա Բել-Լի-Ան-Միշիկ չլրջնալողի մի վայրի տեղի առարանն է, որ հեղուկեղջյվի երեք ազգային վեր չաբանակ յաճախում է, որ երկուց նա յուրեն է իր դործերից մի քանիսը:

—Իրաւունք ունիք, Թիպիւրս, ըսաւ մայր Բէրկիղէք, ճարայ ելլելու է. բայց հիմա որ ալ լոյսորովին աղէկցած էք, կար-

[illegible]

ՀԻՇՆԱԿՑԻՆ ՇՈՒՐՋՈՒՄ

միջոցները մատչելի կրնան ըլլալ հանրութեան, աղքատ դասակարգէն սկսելով մինչեւ հարուստը: Քանի մը տարիներ ա-

Թիպիլերո թէիւ վճապպէս որոշած էր
դղեակէն հեռանալ, չհամարձակեցաւ մեր-
ժկո ամբոյն ստիպողական հրաւեր մը:

գրքայիլին զերմաներէն տպագրութիւնը
հրապարակ կ'ըսած էր եւ ահա անոր օգ-
տակարութեան վերահասու եղողներ ի-
նքեզ լիզուաւ թարգմանելու արդէն սկսած
ենք։ Այսօրեւեմ Յարմարէն քաղաքին

Կարծէ որ ամէն մարդ զնէ անկէ
հասա մը, որովհետեւ չսա բան պիտի սով-
բի անկէ: Բասանըւթ փոքրիկ դուռնն

Թեամբ մը: Իր խոշոր դէմքը կը գոհնա-
ւորէր հետզհետէ. աչքերը արիւնոյլ լեց-
ուած էին կապէս. վերջէն սնդամ ք-

իւնը, ազգաբնիկ կարեւոր դաստիարակ-
ելու: Նկատենք այն պարագան միայն
բուն մէջ ժողովուրդն ու անոր ներկա-
ացուցիչը Թաղ. Ստորուրդը կը միջամտե-
լարժարանի դաստիարակութեան, կը թու-

Թաղային վարժարաններն ալ, իբրև
ճանապարհ գործեր, անշուշտ իրենց բնու-
թեանը պատճառովն իսկ, պիտի մնային
ամէնու ալքին առջեւ, այսինքն

քապետէն, որով կը ծանուցանէ թէ հրահար-
ներու ջոկատ մը, հազար գինուոր, երկու
թիւղանօթով հոս պիտի զբկէ։ Ատիկա կը

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and a dark, irregular stain along the right edge. There is no text or other markings on the page.

կերպով մը պիտի գրաչառութենէն թէեւ ամէն վայրարան նկար մը ցուցադրուի. աստիճանին չափ կատարածութիւն մը ու նեցած չի կրնար ըլլալ, բայց միւս կողմէ, ստեղծ մը մէջ ներկայութիւնը աւելորդ համարուած յորժէի կտորի մը պէս ալ չէ անուշադիր Վարդապետներն եղած են ոչ ցուցադրութեան համար, ոչ վարձարկաներուն տարուածքը պարտաւիճաբար համար եւ ոչ ալ նոյն իսկ թաղականներուն կամ ժողովրդեան այս ինչ կամ այն ինչ անտարբերանդատութիւնը ցուցադրելու կամ իրեն ալ զգուշել գործել ըմբռնելը հասկընելու վայր, այլ պարզապէս սր- դաճը կրկնելու, զանազան թաղի թաղապետ- ցիներ ընելու հաստատութիւնէն Միկելը- ցուղը պիտի արտադրեն հիմա. ո՞վ ըսաւ. թէ տարբեր բանի համար կը ծախենք զայնքու. մէջ այսքան հարգարարութիւնով, խնայարար Հայու. սակիներ, Այո, եւ ալ ժամանակին այնպէս կ'երեւ- ակայէի, բայց տախա կը հաստիւրմի հաստատուածութիւն վարձարանները կը սը- նուցանենք մէջ մը թաղականներուն փա- ասկերութիւնը զոնացունելու համար, մէկ մըն ալ քանի մը գիտութեան կարող հանա- րային արդարատեսակ կարող անհատներու կենսանք, արարուածքը պայտնելու հա- մար. մտադրէ, մէկ մըն ալ ժողովուրդին այլերուն ու կենդանի խօսակցութեան— իմա՞ լատինականներն ու իմա՞ ժողովարարներու համար:

Ընթերցողդ չստ ապին. եւ մտքին չպիտի անցնէ, թէ լրագրին կամ ներքին մէջ քանի մը ըլլալ միտուելու. սակին ալ նպատակն եղած ողջ վարձարանները զո- յովեան: Միւս կողմէ պիտի ներքէ որ զորուածքին ամէնէն շահեկան տեղէն, իր գործարարութեանց ամէնէն յուրժ տեղէն կ'առնէ ոչ թէ եզով, մաշով, այլ Ապի- ճարն ընդհանուր պատմութեան շարու- նակութիւնով:

Ապրիլի համարը եւ նկարը կը ձգեն ժողովուրդը, որ անարարագոր հիմնական- նէն ոչ չստ տարբեր էր իր ընդհանուր հանգամանքներով, հոս ու հոն խոսիլ խոսիլ կը կենան, կը դիտեն, կը ընդա- դատեն, կը հետաքրքրուին եւ իրենց դի- տողութիւնները կը յայտնեն: Խնդք Ա- պրիլը հարկին ետին նստած առաւօտէն մինչեւ երեկոյ չսած ընդառնաութիւնը կամ դիտողութիւնը չէր մնացեր, մէկ մըն ալ նայիս կողմերուն մէջն ալ, որ թեւ- իսկ խոսակցողը զոյգը եւ ընտանիքին ու տեսանք վերաբերող բաներ պարտաւիճաբար ստացարկ կ'առնէր—ստացարկ եւ մէկնա- ղերկութիւն չառնող լատինականներն ալ ստացարկ այն ամենն ալ դուրսիկն ու ինչ—կողմը առաւ նկարին առեւ. եւ իր դիտողութիւններուն մայրն ստաւ. «Ձե՛, բերանը ծուռ է, չէ՛, աչքը քիչ մը աւելի փոքր ըլլաւ: Երբ...»:

Իր ցաւի մը քարոզող պիտի ընդհա- տեմ պատմութեան, աշակերտ սակին ընթերցողը որ մտքով չհանէ թէ ո՞ր կանգ ապինք: Գանգ դարձաւ զարդաներուն:

Թաղ. Միկելընքնորդ պաշտօնին ինչ է. երբէ չեմ պիտի, կամ զոնի եւ այդ ըն- թուածութիւն իմ թուէն այդինն իմ տոմ իմ տոմին պէնքին, վերին հոկէն է եկեւ- ղերին պայծառութեան եւ անոր ինչ ժա- մարանին արդիւնաւորութիւն: Սովորա- բար Թաղ. Միկելընքն որ երկուցիկը զործերն իրեն վերապահելով, վար- ժարանին հոգին ու խնամքը չստ անգամ կը յանձնէ հոգաւորութեան մը, որ պէտք է կարողութիւն անհատներն ու իրենց եւ ուսումնասիրել անհատներն: Թաղ. Միկելընքն որ ամէն անգամ ոչ թեւ զանկանները ժամանակը հոգաւորա՞ն ոգ- նակին մարմինը մը պաշտօնը մը կը կանգնէ եւ ոչ ալ հոգաւորա՞ն է քիչնայինքը (Թա- ղապանները ապա ըլլաւ) ամէն անգամ ուսուցիչ կամ ուսումնասիրել են Արիւսի ր- քենց զիտաւոր բանն է. ո՞վ կրնայ ստի- պել որ Թաղ. Միկելընքն պատասխան հոգաւորութիւն մը ընտրէ. որուն հոգին է հոտոր նաեւ, որ անուս հոգաւորա՞ն- ներուն ուսում սորվեցնելու ծանր գործին ձեռնարկէ: Բայց քան մը կալ զոր ամէնքս ալ իրաւունք ունենք պահանջելու թէ թաղականներն եւ թէ հոգաւորա՞նեւ- րէն եւ զոր զրկելէ եւ ոչ մէկ անգամ կըրճած ենք ասանայ, այն է ուսումնասիրողն ու մասնագիտը վարչապետ վարչ- ընտ անգամ հետաքրքրուելու իմ զարդի գործերով. ամէն անգամ ուշադիր հետեւ- անք կ'ըմ թաղականներուն եւ հոգաւորա՞ն- ներով: Գաղափարն սկզբնաղբութեան ժա- մանակ ընտանք ընթերցելի. ըստի՞ շարու- նակի եւ հետեւի անոնց քայլերուն, մինչ- չեւ անոնց պաշտօնին լրտւում, որ հարկե- րին հարկը հարձարականով, պայմանա- ժամին տաւով փայտին հարձարականով մը կը ծանուցուի: Եւ իմ տեսանքով պատ- մեմ, զուտ ալ ընթերցող, ըու. տեսած ներք միտքը ընդ ու բաղդաւն. կարծիմ շատ տարբեր բաներ մը տեսած պիտի չըլ- լաւ:

Զրկողը չեմ սկսիլ, Թաղ. Միկելընքն ընտրութեան իր իրաւունքները զիտ- լաւ կը ամենի եւ ամենապատմութեան կարողութիւն ծանուցի պայմանաւ. միայն հո- գաւորութիւնը ըլլալով վերջով կամ վարձարանի հոգաւորա՞նի տեղադրել ներկայանալու անպատմութեան հոս ու հոն զիտմիտ- ընելու նուաստացողներու վրայ աչք կը դրուի: Այսպէս կամ այնպէս հոգաւորա- ձուկներ կամ Թաղ. Միկելընքն կող- ւումս է:

Ա. Ն.

(Մնացեալը յաջորդով)

Ծանոթարկել իմ հիւսնակներու որ էքիթիկցային հետեւանքը երկու աստիճան հարձակելու եւ նմանորինակ ուրիշ հիւսնա- ղութեանը համար գործանքին տար կարի խառնուած Գործարարի հանդիպել շար- եւ լատաղայն արդեւներ ձեւը բերի:

ՏՈՐԹ. ՍԹԵՐՈՒՆԻՍ

Սրտափն Լուրեր

ԼՈՐՏ ՍՈՒԶՊԻՐԻ

Հրաժարական. — Լորտ Սուլպիւրի ֆու- ղանական գործունէութիւնը.— Հարապիմի Ափրիկէի պահեստը.— Պ. Չեմպլայն.

Պ. Չեմպլայն:

Նոյն ժողով Բեռն հետեւեալը կը գրէ Լորտ Սուլպիւրի հրաժարականին առիթով. —«Շատոնց սպասուած դէպքը տեղի ու- նեցաւ: Անգլիոյ նախարարացեալ Լորտ Սուլպիւրի հրաժարեցաւ, Ժամանակէ մը ի վեր զոյգ կար թէ Լորտը հիւանդ է եւ ա- տղայական վիճակը չի ներքը պաշտօնը շարունակելու: Թէեւ այդ միջոցին, մա- նուստը հարաւային Ափրիկէի պատերազ- մին ստեղծ հետեւեալին կարեւոր տնօրէ- նութիւնները՝ ապացուցանող թէ Անգլիոյ կառավարութեան զեկը տակաւին Լորտ Սուլպիւրի ծառայող ձեռքին մէջ կը դըրա- նուի, սակայն Լորտը երբեմն պէտքը դեպք- քառուելու գործին կ'անգը. նաեւ որոշակի լուրերով կարող անցաւ. այն պարտաւիճա- թէ՛ հարուստին Ափրիկէի պատերազմի ա- ւարտելէն եւ կամ կտուար թաղաւորին թաղաւորութեան հանդէմներէն կտը պիտ- րի հրաժարի: Անս հիմա պատերազմը ա- ւարտեցաւ, Լորտ Քիչմէր Լոնտոն դարձ- ւաւ եւ թէեւ թաղաւորութեան տեղի չունեցաւ, սակայն կտուարել է ի հիւսնա- դութիւնը, որ արդեւք եղաւ այդ հանդէ- ւին, անցաւ Հետեւեալը պէտք չէ անա- կընելով մը նկատուի երբ Լորտ Սուլպիւրի այս ժամանակը կ'ընտրէ հրաժարելու: Եւ գործին կ'անգը. քառուելու: Լորտ Սուլ- պիւրի, ո՞չ թէ Պ. Վալտը-Ռուտըի պէս կարող մը ցաւով դէպքերու եւ լուրերով քառուելու վիճակը: հետեւեալը կը պար- տաւորուի հետեւալ, այլ իր ունեցած բա- լար աղբիւրներէն ու կարողութիւնը կ'ա- նելով կը քառուի: Լորտ Սուլպիւրի հրա- ժարելով ժամանակակից պատմութեան ամէնէն նշանաւոր ու կարեւոր անհատը, րութիւնը գործին կ'անգը. քառուելու վը- լայ: Լորտ Սուլպիւրի անուան, որ Անգլիոյ թաղաւորական նախարար անհատը որութեանց մէջ փայտին զեկը մը կը դրուէ, ամէն աստի կարեւոր մէկ էջը պիտի կոչուի: Անգլիոյ պատմութեան Անգլիոյ աղբի- ցութեան ու սիրապետութեան ընդար- ձակելով ու զորանալով եւ աշխարհի մէկ թաղողը մայրն մէջ պատահած բոլոր դէպ- քերու ու միջադէպին յարաբերութեանը միջանորմութիւնը եւ աշխարհի թէեւ ունի Լորտ Սուլպիւրի անուան հետ երեւնալով նախարարացեալութեան ընտանք եւ քաղա- քականութեան մէջ իր վարդապետի՝ Լորտ Պիքերնիկի քառուելու մէջ ընդառնալով պատմութեան պայծառութիւնը: Լորտ Սուլպիւրի քաղաքական կարողութիւնը կատարելա- պէս յայտնուեցաւ Լորտ Պիքերնիկի մահէն ետքը ամէն անգամ նախարարութեան ընտ- րուելուն. անոր արտաքին քաղաքական քառուելու շարունակելը՝ զի մը ընդարձակ կերպով: Թրանսլայն պատերազմին պաշ- ճաւ ուսող ստանդարտի ինտրիկներուն եւ պատերազմին սկիզբներէն Լորտ Քալմէր Պլեյքի կրճալ պարտութիւնը ընտանք չէր անցուցել Լորտ Սուլպիւրին. նաեւ Անգլիոյ աղբիւրներն ու վարդապետ չէր անգը. քառուելու: Չեմպլայն գործերուն մէջ ալ Անգլիոյ զարկիչ կարեւոր եւ վճարակալ զեկ մը կատարել: Թրանսլայն կողմէ կըրճած Ման- չիքից պայմանագրութեան զեկ՝ որ ուսու քաղաքականութեան իրենց մէջ յայտնու- թիւնը կը նկատուէր, Լորտ Սուլպիւրի անգլեւճարական զաւարտութիւնը կըր- քեց: Լորտ Սուլպիւրի հիւսնակ կարող մը արդեւքներու, յայտնեցաւ շարունակել Իրանսիոյն ու Մ. Նահանգաց հետ բար- ւաճ յարաբերութիւնները: Լորտ Սուլպիւր- ի նաեւ ներկայ գտնուեցաւ: Անգլի- ձեմպլայն պայծառութեան մէջ յայտնուեցաւ Լորտ Քիչմէրի արտած հանգիւրդիկն, ինչ որ յայտն մէկ եւրը կը նկատուի հարուստին Ափրիկէի պատերազմին որ սկիզբներէն այնքան շատ աննպատակ երեւոյթ մը ու- նեցաւ Անգլիոյ համար: Լորտ Սուլպիւրի քաղաքականութիւնը մեծ աղբիւրներն ունեցաւ: Անգլիոյ ներքին քաղա- քականութեան տարբեր եւ մը արտա- լուտ Լորտ Սուլպիւրի վարձութեան օրով, պահպանողականներուն միջոցին: Չեմ- պլայնը իր նախագահութեանը տակ զըր- նաւոր միութեանականները, ինչ որ հիւսնա- վին համապատասխան է Լորտ Սուլպիւրի արտաքին քաղաքականութեան: Գաղ- թային նախարար Պ. Չեմպլայն ներքին ու արտաքին քաղաքականութեանց մէջ թէեւ մեծ ծառայութիւններ անցուց- ւաւ անգը. քառուելու: Լորտ Սուլպիւրի, սակայն Պ. Չեմպլայնի ծառայակց ու յայտնա- նկարագիրը շատ անդամներ պարտաւորել Լորտ Սուլպիւրին՝ չափարարութեան մէջ պահելու զաղթային նախարար: Ուսուց- ղարձեղ նոյն պատմութեան մը որ Լորտ Սուլպիւրի յայտնութիւնը ո՞չ թէ Պ. Չեմպլայնի, այլ Պ. Պալպուրի յանձնուե- ցաւ: Պ. Պալպուրի նախարարացեալ ըլլալու տարեք չուի. նաեւ մինչեւ հիմա իր ունեցած պաշտօններն ալ թող չէին տար որ իր քաղաքական կարողութիւնը երեւ- անա բերէ: Պ. Պալպուր, երբեւ կուսակ- ցական ցոյց տուած ծառայութիւնէն զատ, մինչեւ հիմա քաղաքական յայտն- դութիւն մը չէ ունեցած: Նոր նախարար- ացեալը սակէ վերջը ցոյց պիտի տայ իր անձնական կարողութիւնը: Հիմա ուս- հաւանական է որ Պ. Չեմպլայնի արդեւ- ցութիւնը տակի պիտի շարունակ Պ. Պալ- փուրի նախագահ զաւրիկին մէջ, որով զաղթային նախարարը ամէն աստի իր աղբիւրներէն զգալի պիտի ընէ Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեանը մէջ, հետեւեալը հաւանական էր նկատուի թէ Պ. Պալպուրին զորք նախարարացեալու- թեան ընտրելին է Պ. Չեմպլայն:

ԱՆԳԼՈՒԿԱՆ ԳՈՐԴՆԵՐ

Միկելայն կուսակցութիւնը.— Գու- ռուտով մը.— Նոր նախարարացեալի լատինականութիւնը.— Խորհրդարանի մե- լեւ:

Պ. Պալպուրի նախարարացեալ անուան- ուելէն ետքը, անցուց կերպարարի, միութեանական կուսակցութեան անդամ- ները զոնաւոր մը ունեցած արտաքին գործող պայծառութիւն մէջ նախագահու- թեանը Պ. Պալպուրի, որ կատարեցին ծախարարութիւններով ընդունուեցաւ: Պ. Պալպուր ձուռ մը խօսելով ըսաւ. թէ ոչ ոքի մեծ է երկրին կրճալ կարող Լորտ Սուլպիւրի քառուելու, որ հիւսնա- տարուան քաղաքական գործին կ'անգը. քառուելու վիճակը չի ներքը զաւարտ մը որուն այնքան արժանի է: Պ. Պալպուր նաեւ յարեց.— «Անգլոսիաների կորուստ մըն է աշխարհ. եթէ թաղաւորին ինձի յանձնած ծանր պաշտօնը ստանձնելը, ուժերուս վրայ վստահելուս համար չէր, այլ ալ պատմութեանը որինքի գործովը ունի պայծառութիւնը համարուէր եւ վա- րձարութիւնը կը ցուի: Նաեւ որ ամա- նաւոր պայծառակցի մը անկողութիւնն ալ կը զրկուի: Երկրական նախարար Սըր Մ. Հիքս Պիչ, որ հրաժարուելու մտադրու- թեան յայտն է, բայց թէեւ այդեւ ա- շարտեցաւ, Լորտ Քիչմէր Լոնտոն դարձ- ւաւ եւ թէեւ թաղաւորութեան տեղի չունեցաւ, սակայն նախարար եւ մը որ միջա- պիտի ընձայ իր հրաժարումը ու գործովը: Կարելի է որ Լորտ Սուլպիւրի քառու- լովը նախարարացեալ ուրիշ փոխարինութիւ- ներ ալ տեղի ունենան, բայց միութեան- կան կուսակցութեան քաղաքականութե- թիւնը միշտ միտնողը վերջնական Պ. Պալպուրին ետքը խօսք տաւ: Սըր Մ. Հիքս Պիչ. ըսաւ. թէ կուսակցութեան համար Պ. Պալպուրին զատ ուրիշ պիտ չուրի, բայց զարարականը Լորտ Սուլ- պիւրի՝ որուն պաշտօնակիցը եղած է քառուելով տարիէ աւելի, իրեն համար քառուելով ժամանակակից պատմութեան ամէնէն նշանաւոր ու կարեւոր անհատը, րութիւնը գործին կ'անգը. քառուելու վը- լայ: Լորտ Սուլպիւրի անուան, որ Անգլիոյ թաղաւորական նախարար անհատը որութեանց մէջ փայտին զեկը մը կը դրուէ, ամէն աստի կարեւոր մէկ էջը պիտի կոչուի: Անգլիոյ պատմութեան Անգլիոյ աղբի- ցութեան ու սիրապետութեան ընդար- ձակելով ու զորանալով եւ աշխարհի մէկ թաղողը մայրն մէջ պատահած բոլոր դէպ- քերու ու միջադէպին յարաբերութեանը միջանորմութիւնը եւ աշխարհի թէեւ ունի Լորտ Սուլպիւրի անուան հետ երեւնալով նախարարացեալութեան ընտանք եւ քաղա- քականութեան մէջ իր վարդապետի՝ Լորտ Պիքերնիկի քառուելու մէջ ընդառնալով պատմութեան պայծառութիւնը: Լորտ Սուլպիւրի քաղաքական կարողութիւնը կատարելա- պէս յայտնուեցաւ Լորտ Պիքերնիկի մահէն ետքը ամէն անգամ նախարարութեան ընտ- րուելուն. անոր արտաքին քաղաքական քառուելու շարունակելը՝ զի մը ընդարձակ կերպով: Թրանսլայն պատերազմին պաշ- ճաւ ուսող ստանդարտի ինտրիկներուն եւ պատերազմին սկիզբներէն Լորտ Քալմէր Պլեյքի կրճալ պարտութիւնը ընտանք չէր անցուցել Լորտ Սուլպիւրին. նաեւ Անգլիոյ աղբիւրներն ու վարդապետ չէր անգը. քառուելու: Չեմպլայն գործերուն մէջ ալ Անգլիոյ զարկիչ կարեւոր եւ վճարակալ զեկ մը կատարել: Թրանսլայն կողմէ կըրճած Ման- չիքից պայմանագրութեան զեկ՝ որ ուսու քաղաքականութեան իրենց մէջ յայտնու- թիւնը կը նկատուէր, Լորտ Սուլպիւրի անգլեւճարական զաւարտութիւնը կըր- քեց: Լորտ Սուլպիւրի հիւսնակ կարող մը արդեւքներու, յայտնեցաւ շարունակել Իրանսիոյն ու Մ. Նահանգաց հետ բար- ւաճ յարաբերութիւնները: Լորտ Սուլպիւր- ի նաեւ ներկայ գտնուեցաւ: Անգլի- ձեմպլայն պայծառութեան մէջ յայտնուեցաւ Լորտ Քիչմէրի արտած հանգիւրդիկն, ինչ որ յայտն մէկ եւրը կը նկատուի հարուստին Ափրիկէի պատերազմին որ սկիզբներէն այնքան շատ աննպատակ երեւոյթ մը ու- նեցաւ Անգլիոյ համար: Լորտ Սուլպիւրի քաղաքականութիւնը մեծ աղբիւրներն ունեցաւ: Անգլիոյ ներքին քաղա- քականութեան տարբեր եւ մը արտա- լուտ Լորտ Սուլպիւրի վարձութեան օրով, պահպանողականներուն միջոցին: Չեմ- պլայնը իր նախագահութեանը տակ զըր- նաւոր միութեանականները, ինչ որ հիւսնա- վին համապատասխան է Լորտ Սուլպիւրի արտաքին քաղաքականութեան: Գաղ- թային նախարար Պ. Չեմպլայն ներքին ու արտաքին քաղաքականութեանց մէջ թէեւ մեծ ծառայութիւններ անցուց- ւաւ անգը. քառուելու: Լորտ Սուլպիւրի, սակայն Պ. Չեմպլայնի ծառայակց ու յայտնա- նկարագիրը շատ անդամներ պարտաւորել Լորտ Սուլպիւրին՝ չափարարութեան մէջ պահելու զաղթային նախարար: Ուսուց- ղարձեղ նոյն պատմութեան մը որ Լորտ Սուլպիւրի յայտնութիւնը ո՞չ թէ Պ. Չեմպլայնի, այլ Պ. Պալպուրի յանձնուե- ցաւ: Պ. Պալպուրի նախարարացեալ ըլլալու տարեք չուի. նաեւ մինչեւ հիմա իր ունեցած պաշտօններն ալ թող չէին տար որ իր քաղաքական կարողութիւնը երեւ- անա բերէ: Պ. Պալպուր, երբեւ կուսակ- ցական ցոյց տուած ծառայութիւնէն զատ, մինչեւ հիմա քաղաքական յայտն- դութիւն մը չէ ունեցած: Նոր նախարար- ացեալը սակէ վերջը ցոյց պիտի տայ իր անձնական կարողութիւնը: Հիմա ուս- հաւանական է որ Պ. Չեմպլայնի արդեւ- ցութիւնը տակի պիտի շարունակ Պ. Պալ- փուրի նախագահ զաւրիկին մէջ, որով զաղթային նախարարը ամէն աստի իր աղբիւրներէն զգալի պիտի ընէ Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեանը մէջ, հետեւեալը հաւանական էր նկատուի թէ Պ. Պալպուրին զորք նախարարացեալու- թեան ընտրելին է Պ. Չեմպլայն:

Միկելայն կուսակցութիւնը.— Գու- ռուտով մը.— Նոր նախարարացեալի լատինականութիւնը.— Խորհրդարանի մե- լեւ:

Պ. Պալպուրի նախարարացեալ անուան- ուելէն ետքը, անցուց կերպարարի, միութեանական կուսակցութեան անդամ- ները զոնաւոր մը ունեցած արտաքին գործող պայծառութիւն մէջ նախագահու- թեանը Պ. Պալպուրի, որ կատարեցին ծախարարութիւններով ընդունուեցաւ: Պ. Պալպուր ձուռ մը խօսելով ըսաւ. թէ ոչ ոքի մեծ է երկրին կրճալ կարող Լորտ Սուլպիւրի քառուելու, որ հիւսնա- տարուան քաղաքական գործին կ'անգը. քառուելու վիճակը չի ներքը զաւարտ մը որուն այնքան արժանի է: Պ. Պալպուր նաեւ յարեց.— «Անգլոսիաների կորուստ մըն է աշխարհ. եթէ թաղաւորին ինձի յանձնած ծանր պաշտօնը ստանձնելը, ուժերուս վրայ վստահելուս համար չէր, այլ ալ պատմութեանը որինքի գործովը ունի պայծառութիւնը համարուէր եւ վա- րձարութիւնը կը ցուի: Նաեւ որ ամա- նաւոր պայծառակցի մը անկողութիւնն ալ կը զրկուի: Երկրական նախարար Սըր Մ. Հիքս Պիչ, որ հրաժարուելու մտադրու- թեան յայտն է, բայց թէեւ այդեւ ա- շարտեցաւ, Լորտ Քիչմէր Լոնտոն դարձ- ւաւ եւ թէեւ թաղաւորութեան տեղի չունեցաւ, սակայն նախարար եւ մը որ միջա- պիտի ընձայ իր հրաժարումը ու գործովը: Կարելի է որ Լորտ Սուլպիւրի քառու- լովը նախարարացեալ ուրիշ փոխարինութիւ- ներ ալ տեղի ունենան, բայց միութեան- կան կուսակցութեան քաղաքականութե- թիւնը միշտ միտնողը վերջնական Պ. Պալպուրին ետքը խօսք տաւ: Սըր Մ. Հիքս Պիչ. ըսաւ. թէ կուսակցութեան համար Պ. Պալպուրին զատ ուրիշ պիտ չուրի, բայց զարարականը Լորտ Սուլ- պիւրի՝ որուն պաշտօնակիցը եղած է քառուելով տարիէ աւելի, իրեն համար քառուելով ժամանակակից պատմութեան ամէնէն նշանաւոր ու կարեւոր անհատը, րութիւնը գործին կ'անգը. քառուելու վը- լայ: Լորտ Սուլպիւրի անուան, որ Անգլիոյ թաղաւորական նախարար անհատը որութեանց մէջ փայտին զեկը մը կը դրուէ, ամէն աստի կարեւոր մէկ էջը պիտի կոչուի: Անգլիոյ պատմութեան Անգլիոյ աղբի- ցութեան ու սիրապետութեան ընդար- ձակելով ու զորանալով եւ աշխարհի մէկ թաղողը մայրն մէջ պատահած բոլոր դէպ- քերու ու միջադէպին յարաբերութեանը միջանորմութիւնը եւ աշխարհի թէեւ ունի Լորտ Սուլպիւրի անուան հետ երեւնալով նախարարացեալութեան ընտանք եւ քաղա- քականութեան մէջ իր վարդապետի՝ Լորտ Պիքերնիկի քառուելու մէջ ընդառնալով պատմութեան պայծառութիւնը: Լորտ Սուլպիւրի քաղաքական կարողութիւնը կատարելա- պէս յայտնուեցաւ Լորտ Պիքերնիկի մահէն ետքը ամէն անգամ նախարարութեան ընտ- րուելուն. անոր արտաքին քաղաքական քառուելու շարունակելը՝ զի մը ընդարձակ կերպով: Թրանսլայն պատերազմին պաշ- ճաւ ուսող ստանդարտի ինտրիկներուն եւ պատերազմին սկիզբներէն Լորտ Քալմէր Պլեյքի կրճալ պարտութիւնը ընտանք չէր անցուցել Լորտ Սուլպիւրին. նաեւ Անգլիոյ աղբիւրներն ու վարդապետ չէր անգը. քառուելու: Չեմպլայն գործերուն մէջ ալ Անգլիոյ զարկի

տարեկու հինգ տարուան մեջ : Հոս երեք
հրապարակախոսու թիւն պիտի կատարեն՝
անգլիերէն, գերմաներէն ու ֆրանսերէն :

A wide, horizontal, abstract painting. The foreground is a dark, textured band of deep blue and black, possibly representing water or a dense crowd. Above this, a thin, horizontal line of light separates the dark foreground from a vast, pale, hazy expanse that fills the upper two-thirds of the frame, suggesting a distant horizon or a misty sky.

